

POSTAVENÍ FLYŠOVÉ ETAPY VE VARISKÉM TEKTOGENU STŘEDNÍ EVROPY

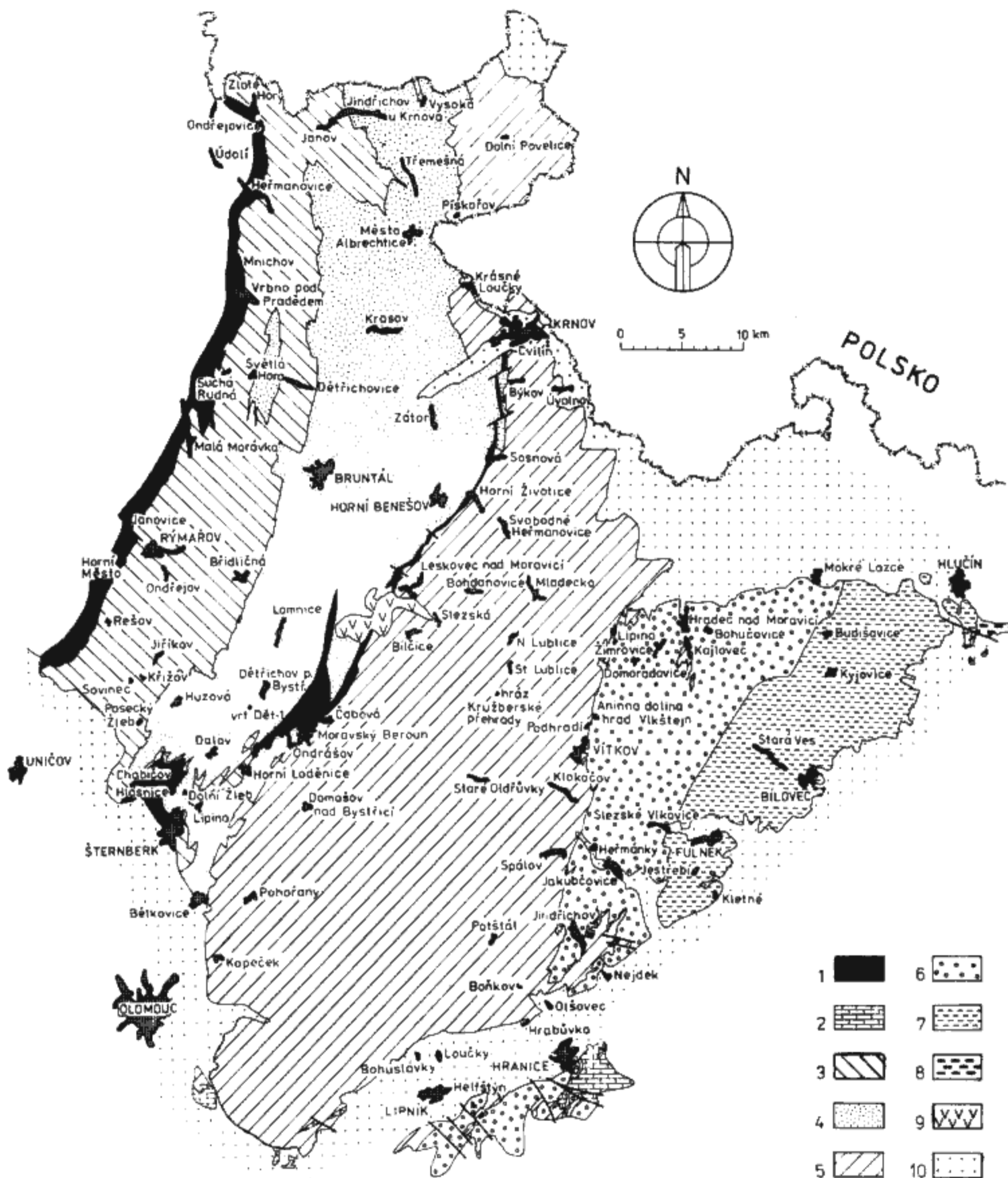

Flyš a z části i molasa evropského variského tektogenu na Moravě jsou klasicky vyvinuty. V jiných strukturách evropského variského tektogenu, jako např. v rhenohercyniku a saxothuringiku v Německu, v jz. Anglii, v Montagne Noire ve Francii nebo na Pyrenejském poloostrově, nemá variský flyš tak značný stratigrafický rozsah, ani tak velké mocnosti a hrubozrný vývoj jako na Moravě. Sedimenty jsou tam též často monomiktní. V žádných výše uvedených strukturách není možné tak detailně studovat vztah zvedající se zdrojové oblasti klastického materiálu k místům depozice jako na Moravě (obr. 1 a 2).

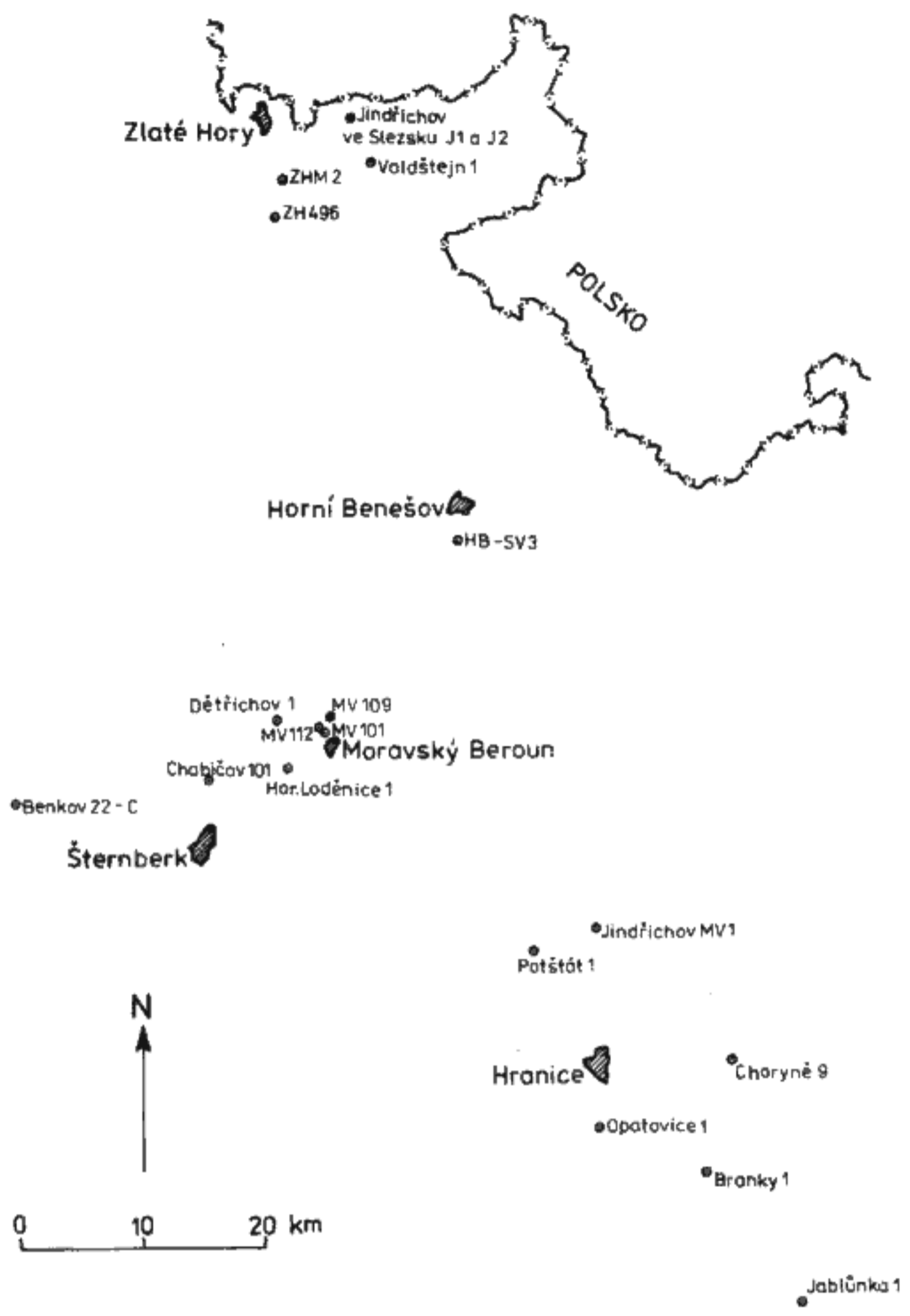
Flyšová etapa vývoje variského tektogenu v Evropě je vyvrcholením přetváření geosynklinální pánve v tektogen, kdy procesy přestavby zemské kůry probíhaly rychleji než dříve. Následuje po období regionální transgrese moře přes klesající okolí pánve, kdy byly ukládány rifové karbonáty (srovnej Dvořák, Paproth 1988). Jak v rhenohercyniku, tak na Moravě zaznamenáváme první změny proti dřívější etapě vývoje uprostřed svrchního devonu. I když útesová karbonátová sedimentace lokálně pokračovala až do spodního frasnenu, první stopy zastavení subsidence, naklánění ker (tilting) i regrese moře zjišťujeme již ve svrchním frasnenu. Z tohoto období pocházejí první tenké vložky kyselých tufitů s biotitem jako projev začínajícího subsekventního vulkanismu. S jeho začátkem je v kauzálním vztahu zvedání ker mezihoří, které po celé období flyšového vývoje dodávalo klastický materiál do pánve. V rhenohercyniku je začátek depozice flyše biostratigraficky doložen ve svrchním frasnenu (Stibane et al. 1984), proto i na Moravě a ve Slezsku předpokládáme díky zrcadelné symetrii v obdobném vývoji obou geosynklinál stejný začátek procesu tvorby flyše.

Flyšová sedimentace laterálně přechází do jiných facií břidlic se silicity (souvrství ponikevské) a vápenců (souvrství líšeňské srovnej Dvořák et al. 1983, Dvořák 1985). Tato souvrství se ukládala současně s flyšem a byla postupně z pánve vytlačována (obr. 3 a 5). Mají vždy mnohem menší mocnosti než současné flyšové sedimenty (obr. 4). V okolí elevace proterozoického krystalinického podkladu se vkládá mezi podflyšové a flyšové sedimenty hruběji klastický vývoj moravskoberounského souvrství tvořený drobnozrnými křemennými slepenci spolu s hrubozrnými pískovci, často s vápnutým tmelem nebo písčitymi vápencovými brekciami s fosfority.

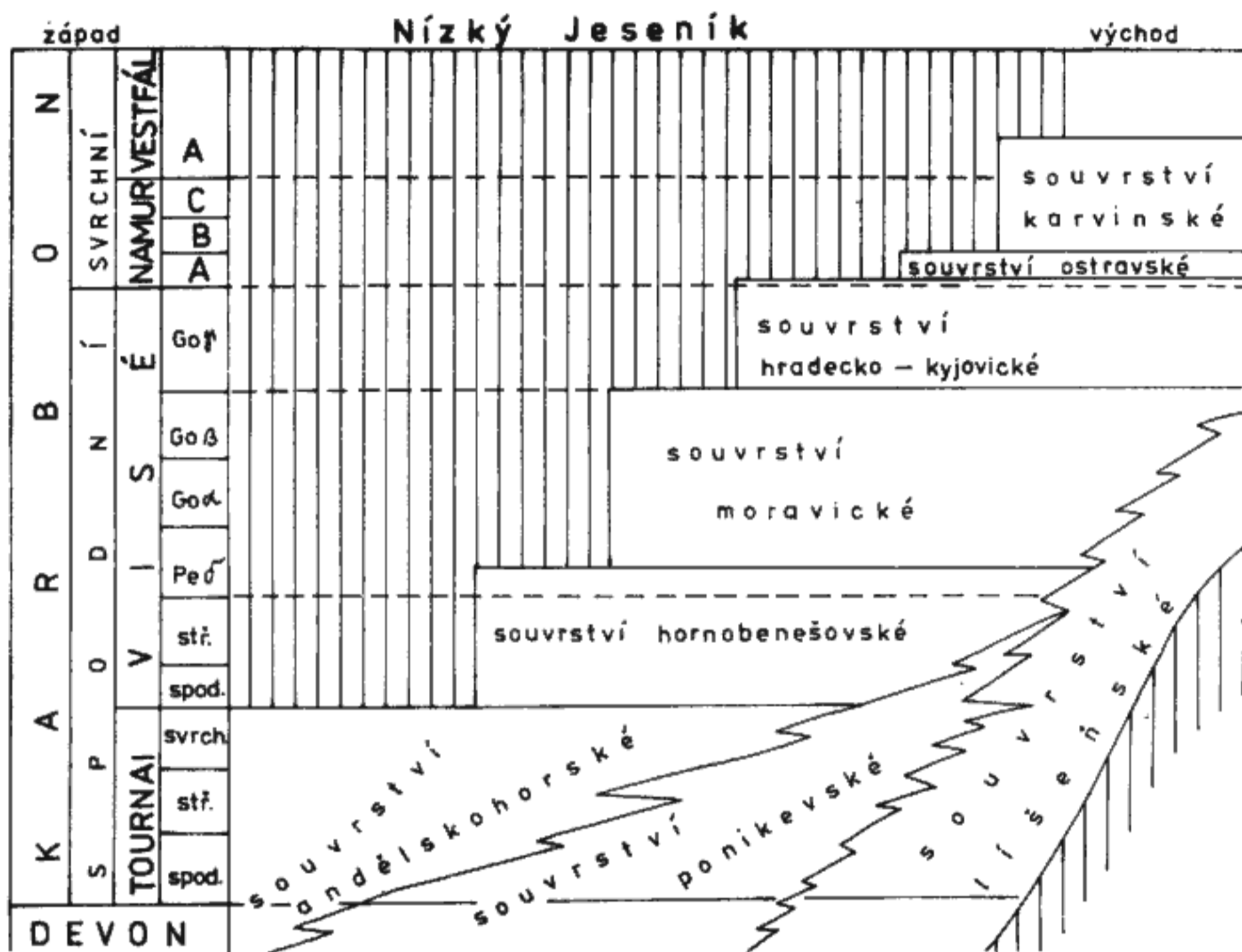
Na flyšový vývoj navazující molasová etapa tvoří závěr celé tektogeneze, kdy je stavba variského tektogenu dokončována (Havlena 1982).

Obr. 1. Přehledná geologická mapa Nížkého Jeseníku. 1 – předflyšová souvrství a vulkanity vrbenké a šternbersko-hornobenešovské zóny, 2 – vápencová souvrství devonu a spodního karbonu u Hranic a v okolí, 3 – andělskohorské souvrství (famen a tournai), 4 – hornobenešovské souvrství (spodní a střední visé), 5 – moravické souvrství (svrchní visé, zóny Go α a β), 6 – převážně droby, 7 – převážně břidlice a prachovce s vložkami drob, (6 a 7 – hradecko-kyjovické souvrství – svrchní visé, Go γ a báze namuru A), 8 – ostravské souvrství (spodní polovina namuru A), 9 – neovulkanity, 10 – neogén.

Obr. 2. Mapa Nížkého Jeseníku se situací vrtů uváděných v textu.

Obr. 3. Stratigrafická tabulka karbonu v Nížkém Jeseníku a okolí. Vertikální šrafa - hiát.